

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

GÜRKAN KAÇAR VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2014/11855)

Karar Tarihi: 13/9/2017

R.G. Tarih ve Sayı: 27/10/2017 - 30223

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Recai AKYEL
Raportör : Nahit GEZGİN
Başvurucular : 1. Gürkan KAÇAR
2. Sevim İÇÖZ
3. Hüseyin KAÇAR
Vekili : Av. Zeynel GÜVENÇ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, zihinsel engelli bir çocuğun demir yolu hattı üzerinde bulunan yüksek gerilim hattı kablolarından geçen elektrik akımına kapılarak ağır şekilde yaralanması ve bu olaya ilişkin tazminat davasının makul sürede yürütülmeyle reddedilmesi nedenleriyle yaşama ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 14/7/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.

7. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:
9. Başvurucular, olay tarihinde Eskişehir'de yaşamaktadır. 1/1/1990 doğumlu olan başvuru Gürkan Kaçar, diğer başvuru çocukları olup zihinsel engellidir.

10. Başvurucu Gürkan Kaçar 8/7/2004 tarihinde bir köprünün altından geçen demir yolunda oynarken elektrik akımına kapılarak ağır şekilde yaralanmıştır.

A. Ceza Soruşturması Süreci

11. Eskişehir Cumhuriyet Başsavcılığı (Cumhuriyet Başsavcılığı) olaya ilişkin soruşturma başlatmıştır.

12. Bu soruşturmada ifadeleri alınan başvurucular; demir yolunu caddeden ayıran duvarın yıkık olduğunu, başvurucu Gürkan Acar'ın da demir yoluna bu yıkık bölümden girdiğini söylemişlerdir.

13. Başvurucu Gürkan Kaçar 15/7/2004 tarihinde verdiği ifadesinde; köprünün altında gezerken uzun bir tel çubuk bulduğunu, bu çubukla köprünün yıkık duvarlarında oynarken birdenbire elektrik akımına kapıldığını hissettiğini, sonrasını ise hatırlamadığını belirtmiştir.

14. Başvurucu Sevim İçöz 1/3/2005 tarihinde verdiği ifadesinde, zihinsel engelli olan oğlunun olay günü evden tek başına ayrıldığını belirtmiştir. Başvurucu; ifadesinde olay yerinin ilerisinde bulunan ve demir yolu raylarını çevreleyen duvarların yıkık olduğunu, buradan rahatlıkla demir yoluna inilebildiğini, ayrıca duvarın yıkık olan kısmının yol olarak kullanılıp yakındaki pazar yerine buradan gidilip gelindiğini de ifadesine eklemiştir.

15. Kolluk görevlileri, olay yerine giderek incelemede bulunmuş ve bu konuda bir tutanak düzenlemişlerdir. Bu tutanağa göre olay yerinde, trenlerin enerjisini sağlayan ve yerden yüksekliği yaklaşık 4,5-5 metre olan bir yüksek gerilim hattı bulunmaktadır. Bu hattın üzerinde elektrik şase (temas) izi ile bu izin tam altında kalan rayın üzerinde yanma izi ve is, ayrıca aynı bölgedeki rayların üzerinde 5 metre uzunluğunda metal bir boru ile bu borunun uç kısmında da elektrik şase izi görülmektedir. Tutanakta, demir yolunda bulunan köprü ayaklarındaki topraklama kablolarının bir kısmının yerinden kopmuş ve dışarıya sarkmış olduğu da belirtilmiştir.

16. Başvuru dosyasında, başvurucu Gürkan Kaçar'ın hastaneye ne şekilde ulaştırıldığı konusunda bir bilgi bulunmamaktadır. Bununla birlikte Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesinin 16/9/2004 tarihli adli muayene raporuna göre başvurunun vücudunda 2. ve 3. derecede yanıklar meydana gelmiştir. Aynı rapora göre başvurucu; olay nedeniyle hayati tehlike geçirmiş, ayrıca on beş gün işinden ve gücünden kalacak şekilde yaralanmıştır.

17. Cumhuriyet savcısı olaydan beş ayı aşkın bir süre sonra 16/12/2004 tarihinde refakatine bir teknik bilirkişi alarak olay yerinde incelemeler yapmış ve bu incelemeler sonucunda demir yolunun sol tarafında bulunan beton korkuluk üzerinde köprü korkulukları topraklama kablosunun bulunup bu topraklamanın muhafaza edildiğini, ayrıca demir yolunun her iki yönünde de cadde ile irtibatını kesen demir korkulukların yer aldığını tespit etmiştir.

18. Makine mühendisi olan bilirkişi M.G., olay yeri incelemesi sonrasında hazırladığı 27/12/2004 tarihli raporunda, başvurucu Gürkan Kaçar'ın olayda tam kusurlu olduğunu tespit ettiğini belirtmiştir.

19. Cumhuriyet Başsavcılığı 6/5/2005 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yollarında (TCDD) tesisler şefi olarak görev yapan Ö.Y. hakkında tedbirsizlik ve dikkatsizlik sonucu yaralanmaya sebebiyet vermek suçundan kamu davası açmıştır. Cumhuriyet Başsavcılığının söz konusu kamu davasını hangi delili dayanak olarak açtığı başvuru belgelerinden anlaşılamamıştır.

20. Eskişehir 2. Asliye Ceza Mahkemesi (Asliye Ceza Mahkemesi) tarafından yürütülen yargılama sırasında bir üniversitenin elektrik-elektronik fakültesinde öğretim elemanı olarak görev yapan bilirkişilerce hazırlanan 26/8/2005 tarihli raporda da başvurucu Gürkan Kaçar'ın olayda tam kusurlu olduğu belirtilmiştir.

21. Asliye Ceza Mahkemesi 10/10/2005 tarihinde, sanığın beraatine karar vermiş; temyiz incelemesini gerçekleştiren Yargıtay 9. Ceza Dairesi 17/4/2007 tarihinde bu kararı onamıştır.

B. Tazminat Davası Süreci

22. Başvurucular 7/7/2005 tarihinde TCDD'ye başvurarak olayda hizmet kusurunun olduğunu ve bu nedenle maddi ve manevi zararlara uğradıklarını ileri sürerek toplamda 50.000 TL tazminat ödenmesini TCDD'den talep etmiş; bu taleplerine cevap alamayınca da 28/10/2005 tarihinde Eskişehir 1. İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) aynı taleplerini içeren bir tazminat (tam yargı) davası açmışlardır.

23. İdare Mahkemesi 13/11/2006 tarihinde, zarar ile idari eylem arasında nedensellik bağı bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir. Karar gerekçesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(...)

Söz konusu olayda davacılarından [başvurucular] Gürkan Kaçar ve Sevim Kaçar'ın verdiği ifadeler ile görevli polislerin tuttuğu tespit tutanağından da anlaşılacağı üzere davacı [başvurucu] Gürkan Kaçar'ın; olay günü bahsi geçen bölgeye tren raylarını çevreleyen duvarın yıkılmış olan kısmından girdiği, Muttalıp Köprüsü ayaklarında bulunan topraklama iniş boruları ve kablolarından birinin kopmuş vaziyette bulunduğu ve oynamak için kopararak aldığı, bu boruyu tren yolu üzerindeki kataner hattına deşdirmesi sonucu elektrik çarpması sonucu yaralandığı görülmektedir.

Bu durumda idarenin her ne kadar tren yolu çevresindeki duvarların bakım ve onarımından sorumlu olduğu kabul edilse de, bu duvarların asıl amacının insanların ve diğer canlıların tren yoluna girmesi sonucunda oluşabilecek tren kazalarını önlemek olduğu, davacı Gürkan Kaçar'ın 15 [14] yaşında ve zihinsel özürlü bir çocuk olmasından bahisle sürekli bakım ve gözetim altında olması gerektiği halde, olay tarihinde yalnız olarak girilmesi yasak bölgede oynadığı, metal boruyu elektrik hattına deş[dirmek] suretiyle kendi fiili sonucu bahsi geçen olaya sebebiyet verdiği göz önüne alınarak, zarar ile idari eylem arasında nedensellik bağı bulunmadığı ve olayda maddi ve manevi tazminat koşulların oluşmadığı görüldüğünden davanın reddi gerektiği (sonucuna ulaşılmıştır)."

24. Başvurucuların temyiz talebini inceleyen Danıştay Onuncu Dairesi (Daire) 22/12/2010 tarihinde, dava konusu olayın meydana gelmesinde davacılar Sevim İçöz ve Hüseyin Kaçar'ın gözetim ve denetim sorumluluklarını gereğince yerine getirmemeleri şeklinde gerçekleşen kusurlarının yanında idarenin de hizmet kusurunun bulunup bulunmadığının tespiti bakımından idare personeli (Ö.Y.) hakkında açılan kamu davasındaki bilgi ve belgelerin de incelenmesi gerektiği gerekçesiyle söz konusu kararı bozmuştur.

25. Bozma kararı üzerine yeniden yapılan yargılama sonucunda İdare Mahkemesi, Asliye Ceza Mahkemesinin söz konusu dava dosyasını getirterek inceledikten sonra 23/9/2011 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Karar gerekçesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(...)

... Üniversitesi öğretim elemanlarınca yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucunda da; olayın girilmesi yasaklanmış, güvenlik tedbiri ile sınırlandırılmış bir bölgeye girilmesi ve eline geçirdiği 5 metre boyundaki boruyu yüksek gerilim hattına tehlikeli bir şekilde yaklaştırması sonucu meydana geldiği, bu şekilde meydana gelen bir olayda alınabilecek bir tedbirin bulunmadığı, bu hali ile mağdurun 8/8 [tam] kusurlu bulunduğu belirlendiği...

Gürkan Kaçar [başvurucu] ile Sevim Kaçar'ın [başvurucu] verdiği ifadeler ile polislerin tuttuğu tespit tutanağından da anlaşılacağı üzere, Gürkan Kaçar'ın, olay

tarihinde bahsi geçen bölgeye tren raylarını çevreleyen duvarın yıkılmış olan kısmından girdiği, Muttalıp Köprüsü ayaklarında bulunan topraklama iniş borusu ve kablolarından birisini kopmuş vaziyette bulduğu veya oynamak için kopararak yerinden aldığı, bu boruyu tren yolu üzerindeki kataner hattına deşirmesi sonucu, elektrik çarpması nedeniyle yaralandığı görülmektedir. Davalı idarenin her ne kadar tren yolu çevresindeki duvarların bakım ve onarımından sorumlu olduğu kabul edilse de, duvarların asıl amacının insanların ve diğer canlıların tren yoluna girmesi sonucu oluşabilecek tren kazalarını önlemek olduğu, davacı Gürkan Kaçar'ın ise 15 [14] yaşında ve zihinsel özürlü bir çocuk olmasından bahisle sürekli bakım ve gözetim altında olması gerektiği halde olay tarihinde yalnız olarak girilmesi yasak bölgede oynadığı, metal boruyu elektrik hatlarına yaklaştırmak suretiyle kendi fiili sonucu bahsi geçen olaya sebebiyet verdiği göz önüne alınarak, bu durum Eskişehir Asliye [2.] 2. [Asliye] Ceza Mahkemesi'nin yukarıda verilen kararı ile birlikte değerlendirildiğinde, uğranıldığı ileri sürülen zarar ile idari eylem arasında nedensellik bağı bulunmadığı ve olayda maddi ve manevi tazminat koşullarının oluşmadığı görüldüğünden, davanın reddi gerektiği (sonucuna ulaşılmıştır)."

26. Başvurucular tarafından temyiz edilen bu karar, Daire tarafından 18/4/2013 tarihinde onanmış; başvurucuların karar düzeltme talebi de Dairenin 14/5/2014 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

27. Nihai karar, başvuruculara 23/6/2014 tarihinde tebliğ edilmiş olup başvurucular 14/7/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuşlardır.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

28. 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İptal ve tam yargı davaları" kenar başlıklı 12. maddesi şöyledir:

"İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştaya ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu husustaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler. Bu halde de ilgililerin 11 nci madde uyarınca idareye başvurma hakları saklıdır."

B. Uluslararası Hukuk

1. Birleşmiş Milletler Belgeleri

29. 9/12/1994 tarihli ve 4058 sayılı Kanun'la uygun bulunarak 27/1/1995 tarihli ve 22184 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 20/11/1989 tarihli Birleşmiş Milletler (BM) Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 1., 3. ve 6. maddelerinin ilgili bölümleri şöyledir:

"Madde 1- Bu Sözleşme uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, onsekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır."

Madde 3- 1. Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocuğun yararı temel düşüncedir."

2. Taraf Devletler, çocuğun ana-babasının, vasilerinin ya da kendisinden hukuken sorumlu olan diğer kişilerin hak ve ödevlerini de gözönünde tutarak, esenliği için gerekli bakım ve korumayı sağlamayı üstlenirler ve bu amaçla tüm uygun yasal ve idari önlemleri alırlar."

(...)

Madde 6- 1. Taraf Devletler, her çocuğun temel yaşama hakkına sahip olduğunu kabul ederler."

2. Taraf Devletler, çocuğun hayatta kalması ve gelişmesi için mümkün olan azami çabayı gösterirler.”

30. 3/12/2008 tarihli ve 5825 sayılı Kanun'la uygun bulunarak 18/12/2008 tarihli ve 27084 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 30/3/2007 tarihli BM Engelli Hakları Sözleşmesi’nde, engellilerin insan hak ve temel özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını teşvik etmenin, korumanın, sağlamanın ve doğuştan sahip oldukları onura saygıyı güçlendirmenin amaçlandığı belirtilmiştir. Sözleşme’de engelli kişiler, çeşitli engellerle karşılaşmaları hâlinde diğerleriyle eşit bir şekilde topluma tam ve etkili şekilde katılmalarını engelleyen uzun süreli fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyuşal sakatlığı olan kişiler olarak tanımlanmıştır.

31. BM Engelli Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"İşbu Sözleşme'nin dayandığı ilkeler şunlardır:

(...)

(c) engellilerin topluma tam ve etkin katılımlarının sağlanması;

(...)"

32. BM Engelli Hakları Sözleşmesi'nin "Engelli çocuklar" kenar başlıklı 7. maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"1. Taraf Devletler, engelli çocukların diğer çocuklarla eşit bir şekilde tüm insan hak ve temel özgürlüklerinden tam olarak yararlanmasını sağlamak için gerekli tüm tedbirleri alacaktır.

2. Engelli çocuklarla ilgili tüm eylemlerde, çocuğun üstün yararının gözetilmesine öncelik verilecektir.

(...)."

33. BM Engelli Hakları Sözleşmesi'nin "Yaşama hakkı" kenar başlıklı 10. maddesi şöyledir:

"Taraflar Devletler her insanın yaşama hakkına sahip olduğunu yeniden onaylayarak engellilerin bu haktan etkin ve diğer bireylerle eşit koşullar altında yararlanmalarını sağlayacak gerekli tüm tedbirleri alır."

2. Avrupa Konseyi Belgeleri

34. 18/1/2001 tarihli ve 4620 sayılı Kanun'la uygun bulunarak 2/5/2002 tarihli ve 24743 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 25/1/1996 tarihli Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi’nin 7. maddesi şöyledir:

"Çocuğu ilgilendiren davalarda gereksiz gecikmelerden kaçınmak için adli makam süratli hareket edecek ve vermiş olduğu kararların hızlı bir şekilde uygulanması için gerekli usule müteallik düzenlemeler yapılacaktır. Acil durumlarda, uygun ve gerekli ise, adli makam, kararlarının gecikmeden uygulanmasını öngören kararlar alma yetkisine sahip olacaktır."

35. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "İnsan haklarına saygı yükümlülüğü" kenar başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Yüksek Sözleşmeci Taraflar kendi yetki alanları içinde bulunan herkesin, bu Sözleşme'nin birinci bölümünde açıklanan hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını sağlarlar"

36. Sözleşme'nin "Yaşam hakkı" kenar başlıklı 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"1. Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur. ..."

37. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatlarında; Sözleşme'nin 2. maddesinin ilk cümlesinin, devletlerin yalnızca kasti ve hukuka aykırı ölüme sebebiyet vermekten kaçınmasını değil aynı zamanda kendi egemenlik yetkileri içinde bulunan kişilerin yaşamlarını korumak için gerekli tedbirleri almalarına dair devletlere pozitif yükümlülük yüklediği de hatırlatılmaktadır (*L.C.B/İngiltere*, B. No: 23413/94, 9/6/1998, § 36).

38. AİHM'e göre Sözleşme'nin 2. maddesi, devletin sorumluluğunu gerektirebilecek şartlar altında can kaybının bulunduğu durumlarda devlete elindeki tüm imkânları kullanarak yaşama hakkını korumak için oluşturulan yasal ve idari çerçevenin gereği gibi uygulanmasını ve bu hakka yönelik ihlallerin durdurulup cezalandırılmasını sağlayacak yeterli yargısal veya diğer tedbirleri alma görevi yüklemektedir (*Osman/İngiltere*, B. No: 23452/94, 28/10/1998, § 115; *Paul ve Audrey Edwards/İngiltere*, B. No: 46477/99, 14/3/2002, § 54). Mahkeme, bu yükümlülüğün -kamusal olsun veya olmasın- yaşama hakkının tehlikeye girebileceği her türlü faaliyet bakımından da geçerli olduğu kanaatinde (Öneryıldız/Türkiye [BD], B. No: 48939/99, 31/11/2004, § 71).

39. AİHM, *Ciechonska/Polonya* (B. No: 19776/04, 14/6/2011, § 67) kararında devletin yaşama hakkını güvence altına alma görevinin; kamuya açık alanlarda bireylerin güvenliğini sağlamaya yönelik makul tedbirler almayı ve ciddi bir yaralanma ya da ölüm olayının yaşanması durumunda olayların tespit edilmesi, hatalı kişilerin sorumlu tutulması ve mağdura uygun telafinin sağlanması bakımından yeterli nitelikteki yasal yolların mevcut olduğunu güvence altına alan etkili ve bağımsız bir adli sisteme sahip olmayı kapsadığını kaydetmiştir.

40. Ancak AİHM'e göre Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamında, yetkililerin pozitif yükümlülükleri mutlak/koşulsuz değildir. Yaşama yönelik varsayılan her tehdit, yetkilileri riski önlemek için özel önlemler almaya zorlamaz. Özel önlemler alma yönünde bir görev, sadece yetkililerin yaşama yönelik gerçek ve yakın bir riskin bulunduğunu bildikleri ya da bilmeleri gerektiği ve yetkililerin durum üzerinde belirli derecede hâkimiyetlerinin bulunduğu hâllerde ortaya çıkar (*Finogevov ve diğerleri/Rusya*, B. No: 18299/03 ve 27311/03, 20/12/2011, § 209).

41. Diğer taraftan söz konusu pozitif yükümlülük; modern toplumların güvenliğini sağlamadaki zorluklar, insan davranışlarının öngörülemezliği ve belirli bir faaliyete ilişkin tercihlerin önceliklere ve kaynaklara göre yapılması gerektiği akılda tutularak yetkililere imkânsız veya aşırı bir sorumluluk yüklemeyecek şekilde yorumlanmalıdır (*Finogevov ve Diğerleri*, § 209; *Makaratzis/Yunanistan*, B. No: 50385/99, 20/12/2004, § 69).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

42. Mahkemenin 13/9/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Yaşama Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucuların İddiaları ve Bakanlığın Görüşü

43. Başvurucular; zihinsel engelli bir çocuk olan başvuru Gürkan Kaçar'ın, demir yolu hattındaki güvenlik duvarlarının yıkılmış ve gerekli güvenlik önlemlerinin alınmamış olması nedeniyle kablolardaki elektrik akımına kapılarak yaralanmasına ve olayda idarenin bu şekilde hizmet kusuru bulunmasına rağmen açtıkları tazminat davasının çok uzun bir süre sonra reddedilmesi nedeniyle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşama hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş ve ihlallerin tespiti ile manevi tazminata karar verilmesi taleplerinde bulunmuşlardır.

44. Bakanlık görüşünde, başvurunun Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşama hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Görüşte, başvuru Gürkan Kaçar'ın elektrik akımına kapılarak ağır bir şekilde yaralanmasının idarenin

hizmetinin kötü işlemesi nedeniyle meydana gelip gelmediğinin eksik araştırma nedeniyle belirlenmediği ve devletin, tehlikeli faaliyetlerden olan demir yolu ulaşım faaliyetini gerçekleştirdiği sırada söz konusu tren hattının çevre güvenliğine ilişkin her türlü makul tedbiri -tren raylarının girilmesi yasak bölge olduğuna ilişkin uyarı levhasının bulundurulması gibi- alıp almadığının araştırılmadığı belirtilmiştir. Görüşte ayrıca, olaya ilişkin davanın çok uzun bir süre sonra tamamlanabilmesinin de yaşama hakkının ihlali olarak değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

45. Başvurucular; Bakanlığın görüşüne karşı beyanlarında söz konusu demir yollarının bulunduğu bölgede herhangi bir güvenlik önlemi alınmadığının ilgili soruşturma ve dava dosyalarından sabit olduğunu, ayrıca olayın gerçekleşmesinden sonra zaman içinde söz konusu tren raylarının yer altında kaldığını, bu nedenle somut olay bakımından yeniden bilirkişi incelemesine başvurma bir yarar sağlamayacağını ifade etmişlerdir.

2. Değerlendirme

46. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" kenar başlıklı 17. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."

47. Anayasa'nın "*Devletin temel amaç ve görevleri*" kenar başlıklı 5. maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Devletin temel amaç ve görevleri, ... Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

a. Uygulanabilirlik Yönünden

48. Somut olayda başvuru Gürkan Kaçar hayattadır. Bu nedenle başvuruda öncelikle yaşama hakkını güvence altına alan Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasının uygulanabilirliği hususunda bir değerlendirme yapmak gerekir.

49. Bir olayda yaşama hakkına ilişkin ilkelerin uygulanabilmesi için gerekli şartlardan biri doğal olmayan bir ölümün gerçekleşmesi olmakla birlikte bazı durumlarda ölüm gerçekleşme dahi olayın yaşama hakkı çerçevesinde incelenmesi mümkündür (*Mehmet Karadağ*, B. No: 2013/2030, 26/6/2014, § 20.)

50. Başvuru Gürkan Kaçar, yüksek elektrik akımına kapıldığı olaydan yaralı olarak kurtulmuş ise de söz konusu akımın öldürücü niteliği ve başvuru fiziksel bütünlüğü üzerinde yarattığı etki diğer unsurlarla birlikte gözönünde bulundurulduğunda başvurunun, bu başvuru yönünden yaşama hakkı çerçevesinde incelenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu nedenle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı ile bağlantı kurularak bu başvuru tarafından ileri sürülen iddiaların yaşama hakkı kapsamında olduğu değerlendirilmiş ve söz konusu iddialara ilişkin inceleme de bu çerçevede yapılmıştır.

b. Kabul Edilebilirlik Yönünden

i. Başvurucular Sevim İçöz ve Hüseyin Kaçar Yönünden

51. Zihinsel engelli olması nedeniyle başvuru Gürkan Kaçar'ın Eskişehir 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin kararı ile kısıtlanmasına ve başvurucular Sevim İçöz ve Hüseyin Kaçar'ın velayeti altına alınmasına karar verilmiştir.

52. Bu başvurucular, oğulları Gürkan Kaçar'a velayeten başvuruda bulunduklarını belirtmelerinin yanında olay nedeniyle üzüntü duyduklarından bahisle kendilerinin de yaşama

hakkının ihlal edildiğinden şikâyet etmektedirler. Bu nedenle başvuruda, her ne kadar yaşama hakkının uygulanabilirliği söz konusu ise de başvuru sahiplerinin anılan hak yönünden mağdur statüsüne sahip olup olmadıklarının öncelikle belirlenmesi gerekir.

53. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. ..."

54. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru hakkı" kenar başlıklı 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir."

55. 6216 sayılı Kanun'un "Bireysel başvuru hakkına sahip olanlar" kenar başlıklı 46. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvuru ancak ihlale yol açtığı ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal nedeniyle güncel ve kişisel bir hakkı doğrudan etkilenenler tarafından yapılabilir."

56. Bireysel başvuru yolunu işletebilecekler esas itibarıyla doğrudan mağdur sıfatını taşıyan kişiler olmakla birlikte somut olayın koşullarına ve ihlal edilen hakkın niteliğine göre doğrudan mağdur ile arasında kişisel ve özel bir bağ bulunan, dolayısıyla da Anayasa'nın ihlalden olumsuz olarak etkilenmiş veya ihlalin sona ermesinden meşru ve kişisel bir menfaati bulunan kimseler de "dolaylı mağdur" sıfatıyla bireysel başvuruda bulunabileceklerdir (*Engin Gök ve diğerleri*, B. No: 2013/3955, 14/4/2016, § 53).

57. Bununla birlikte "dolaylı mağduriyet" in ortaya çıkması, somut olayın koşullarına ve ihlal edilen hakkın niteliğine bağlı olarak değişebilmektedir. Nitekim Anayasa Mahkemesi, mağdurun bizzat başvuru yapmasının mümkün olmadığı ve yakın akrabalık ilişkisinin bulunduğu kimi durumlarda -özellikle yaşama hakkının söz konusu olduğu durumlarda- başvuru sahiplerinin ihlalden doğrudan etkilenmemiş olmalarına rağmen ihlalden dolaylı olarak etkilenmeleri nedeniyle kendi adlarına başvuru yapabileceklerine karar vermiştir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 41; *Cemil Danışman*, B. No: 2013/6319, 16/7/2014; *Sadık Koçak ve diğerleri*, B. No: 2013/841, 23/1/2014; *Rıfat Bakır ve diğerleri*, B. No: 2013/2782, 11/3/2015).

58. Mevcut başvuruda başvuru sahipleri Sevim İçöz ve Hüseyin Kaçar, sadece oğulları Gürkan Kaçar'ın değil kendi yaşama haklarının da ihlal edildiğini ileri sürmektedirler. Yaşama hakkından dolaylı olarak mağdur olunduğunun ileri sürülebilmesi için yakın akrabalık ilişkisi içinde olunan kişi veya kişilerin olayda yaşamını yitirmesi gerekmektedir. Başvuru sahiplerinin oğulları, olayda ölümcül şekilde yaralanmakla birlikte başvuru tarihi itibarıyla hayattadır ve başvuruda bulunma imkânına da sahip olup bu imkânı kullanmıştır. Dolayısıyla bu başvuru sahiplerinin yaşama hakkı bakımından doğrudan ya da dolaylı bir mağduriyetleri söz konusu olamaz.

59. Açıklanan nedenlerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *kişi bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

ii. Başvurucu Gürkan Kaçar Yönünden

60. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir nedeni de bulunmadığı anlaşılan başvuru sahibinin yaşama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

c. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

61. Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen yaşama hakkı, Anayasa'nın 5. maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde devlete negatif yükümlülükler yanında pozitif yükümlülükler de yükler (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 50).

62. Pozitif yükümlülükler kapsamında devletin yetki alanında bulunan tüm bireylerin yaşam hakkını, kamu görevlilerinin, diğer bireylerin ve hatta kişinin kendi eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruma ödevi vardır. Devlet, öncelikle yaşama hakkına yönelik tehdit ve risklere karşı caydırıcı ve koruyucu yasal düzenlemeler yapmalı ve bununla da yetinmeyerek gerekli idari tedbirleri almalıdır. Bu ödev ayrıca bireyin yaşamını her türlü tehlike, tehdit ve şiddetten koruma yükümlülüğünü de içerir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 51).

63. Devletin sorumluluğunu gerektirebilecek şartlar altında can kaybının gerçekleştiği durumlarda, kamu makamlarının Anayasa'nın 17. maddesi gereğince öncelikle yetkileri dâhilinde tüm imkânları kullanarak yaşama hakkına yönelik tehdit ve risklere karşı etkili yasal ve idari tedbirleri oluşturmaları gerektiği ifade edilmelidir. Bu kapsamda anılan yasal ve idari tedbirler, yaşama hakkına yönelik ihlalleri durdurmayı ve gerektiğinde faillerin cezalandırılmasını sağlayacak nitelikte olmalıdır. Bu yükümlülük, yaşama hakkının tehlikeye girebileceği her durum bakımından geçerlidir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 52).

64. Öte yandan yaşama hakkının gerektirdiği pozitif yükümlülüklerin yerine getirilmesi kapsamında alınacak tedbirlerin belirlenmesi, idari ve yargısal makamların takdirinde olan bir husustur. Hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması adına pek çok yöntem benimsenebilir ve mevzuatta düzenlenmiş herhangi bir tedbirin yerine getirilmesinde başarısız olursa bile pozitif yükümlülükler diğer bir tedbir ile yerine getirilebilir (*Bilal Turan ve diğerleri*, B. No: 2013/2075, 4/12/2013, § 59).

65. Bir kişinin yaşamına yönelik gerçek ve yakın bir tehlikenin bulunduğu kamu makamlarınca bilindiği ya da bilinmesi gerektiği durumlarda makul ölçüler çerçevesinde kamu makamlarının bu tehlikenin gerçekleşmesini önleyebilecek şekilde önlem alması gerekir. Ancak özellikle insan davranışlarının öngörülemezliği, öncelikler ve kaynaklar değerlendirilerek yapılacak işlem veya yürütülecek faaliyet tercihi dikkate alındığında pozitif yükümlülük kamu makamları üzerinde aşırı yük oluşturacak şekilde yorumlanamaz (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 53).

66. Devletin yaşama hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülüklerinin ayrıca usule ilişkin bir yönü de bulunmaktadır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 54). Bu nedenle yaşama hakkı kapsamında hukuki sorumluluğu ortaya koymak adına adli ve idari yargıda açılacak tazminat davalarında makul derecede ivedilik ve özen şartının yerine getirilmesi, dolayısıyla derece mahkemelerinin bu tür olaylara ilişkin yürüttükleri yargılamalarda, Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği seviyede bir inceleme yapıp yapmadıklarının Anayasa Mahkemesi tarafından değerlendirilmesi gerekmektedir. Zira derece mahkemeleri tarafından bu konuda gösterilecek hassasiyet, yürürlükteki yargı sisteminin daha sonra ortaya çıkabilecek benzer hak ihlallerinin önlenmesinde sahip olduğu önemli rolün zarar görmesine engel olacaktır (*Perihan Uçar*, B. No: 2013/5860, 1/12/2015, § 52).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

67. Başvuruya konu olayda, zihinsel engelli ve olay tarihinde çocuk olan başvurucunun demir yolunda bulunan kablolardaki elektrik akımına kapılarak ağır şekilde yaralandığı tartışmasızdır.

68. Bu noktada öncelikle demir yolu taşımacılığı faaliyetinin niteliği itibarıyla kişilerin yaşamı ve vücut bütünlüğü bakımından birtakım riskler içermesi sebebiyle tehlikeli bir faaliyet olduğunu -devletin yaşamı koruma yükümlülüğü bakımından- söylemek gerekir.

Bu tehlikeli olma durumu nedeniyle kamu makamları, demir yollarının işletilmesinde gerekli güvenlik tedbirlerini almalı; trenlerin seyrüseferinde veya gar ve benzeri işletmelerde istenmeyen ölüm ve yaralanma olaylarının önüne geçmek için makul ölçüler çerçevesinde gerekenleri yapmalıdır.

69. İfade edilmesi gereken bir diğer husus da çocuklar, bedensel veya zihinsel engelliler ya da benzeri durumda olan diğer kişilerin bu tür tehlikeli faaliyetlere karşı korunmaya diğer kişilere göre daha fazla muhtaç olduklarıdır. Başka bir ifadeyle çocuklar ve zihinsel engelliler, yetişkinlerin sahip olduğu muhakeme yeteneğine sahip olmadıklarından özel olarak korunmaya muhtaçtır. Çocuklardan ve zihinsel engellilerden olaylara ve özelde kendilerine yönelen tehlikeye karşı yetişkinlerden gösterilmesi beklenen asgari davranışları sergilemelerini beklemek mümkün değildir.

70. Söz konusu yükümlülük, özellikle insan davranışlarının öngörülemezliği nazara alınarak kamu makamları üzerinde aşırı bir yük oluşturacak şekilde yorumlanmamalı (bkz. § 65) ise de anılan makamların tehlike içeren faaliyetleri yürütürken insan davranışlarına ilişkin öngörülerinde çocukları, zihinsel engellileri ve özel korunmaya muhtaç olan diğer kişileri özellikle dikkate almaları ve buna göre belirleyecekleri elverişli idari tedbirleri derhâl uygulamaya koymaları gerekmektedir. Başka deyişle kamu makamları, kişilerin yaşamının ve vücut bütünlüklerinin korunması için gerekli tedbirleri alırken özel korunmaya muhtaç kişileri de dikkate alarak davranmalıdır.

71. Dolayısıyla devletin yaşamı koruma yükümlülüğü açısından yapılacak olan değerlendirmelerde, çocukların ve zihinsel engellilerin bedensel ve ruhsal gelişimlerini dikkate almak ve buna göre bir sonuca varmak gerekir. Nitekim Anayasa Mahkemesi, daha önce yapılan benzer bireysel başvurularda da yaşamı korumaya yönelik alınması gerekli tedbirlerin niteliğini belirlerken çocukların söz konusu özelliklerini gözetmiş ve buna göre bir sonuca varmıştır (*Salih Ülgen ve diğerleri*, B. No: 2013/6585, 18/9/2014; *Adem Ülgen ve diğerleri*, B. No: 2013/6581, 25/2/2015).

72. Aksinin kabulü çocuk veya engelli olmaları nedeniyle özel korunmaya muhtaç olduklarında şüphe bulunmayan kişilere, herhangi bir engeli olmayan yetişkinlerden beklenebilecek davranışlar sergileme yükümlülüğü yükleyecektir. Böyle bir kabul ise devletin, çocukların ve engellilerin hayatta kalması için mümkün olan azami çabayı göstermesine ve engellilerin topluma tam ve etkin katılımlarının sağlanmasına ilişkin ödevleri ile bağdaşmaz.

73. Bu açıklamalardan sonra somut olaya dönüldüğünde olaya ilişkin ceza soruşturmasında, meydana gelmesinden beş ayı aşkın bir süre sonra gerçekleştirilen keşif ve sonrasında düzenlenen bilirkişi raporunda başvuruçuların olay yerindeki duvarın yıkık olduğuna ve başvuruçuru Gürkan Kaçar'ın demir yoluna buradan girdiğine ilişkin beyanlarının dikkate alınıp alınmadığı, başka deyişle gerçekleştirilen keşif sırasında tespit edilen güvenlik tedbirlerine ilişkin durumun olayın gerçekleştiği tarihte de söz konusu olup olmadığının araştırılıp araştırılmadığı anlaşılamamıştır. Diğer taraftan söz konusu keşif ve raporda, başvuruçuru Gürkan Kaçar'ın nasıl olup da olay yerine girebildiğine ve elektrik akımına kapıldığına ilişkin yeterli bir açıklama da bulunmamaktadır (bkz. §§ 17, 18).

74. Bununla birlikte olaya ilişkin tazminat davasında, başvuruçunun olayın gerçekleştiği bölgeye tren raylarını çevreleyen duvarın yıkılmış olan kısmından girdiği, burada bulunan köprüdeki elektrik kablolarından birini kopmuş şekilde bulduğu veya oynamak için kopararak yerinden aldığı bu kabloyu tren yolu üzerindeki kataner hattına deşirmesi sonucu elektrik çarpması nedeniyle yaralandığı kabul edilmiştir (bkz. §§ 23, 25).

75. Bu noktada ifade edilmelidir ki devletin yaşamı korumaya ilişkin yükümlülüğü, tehlikeye karşı aşırı tedbirsiz davranan kişiler bakımından da sınırsız bir şekilde söz konusu olamaz. Ayrıca bu yükümlülük, her durumda ve koşulda tehlikeye karşı mutlak bir güvenlik

sağlamayı da garanti etmez. Bununla birlikte kamusal makamların gerekli güvenlik tedbirlerini almaları gerekirken almamaları hâlinde özellikle özel korunmaya muhtaç kişilerin bu tedbirsizliğinin anılan makamların sorumluluklarını tamamen ortadan kaldırmayacağını da belirtmek gerekir.

76. Olaylara ve özelde kendisine yönelen tehlikeye karşı herhangi bir engeli bulunmayan yetişkinlerden göstermesi beklenen asgari davranışları sergileyerek belli ölçülerde tedbirli olması kendisinden beklenemeyecek olan zihinsel engelli çocuk başvuru Gürkan Kaçar'ın yıkılmış şekilde bırakıldığı anlaşılan güvenlik duvarından tehlikeli bölgeye girebildiği ve buradaki açıkta bırakılan elektrik kablolarından elektrik akımına kapılarak ağır şekilde yaralandığı başvuruya konu olayda, idarenin gerekli güvenlik tedbirlerini almadığı gözetilmeksizin tedbirsiz davrandığından bahisle tam kusurlu olarak görülmesi ve meydana gelen ağır zarara katlanmasının gerektiğinin kabul edilmesi mümkün değildir.

77. Sonuç olarak somut olayda kamu makamlarının yaşama yönelik öngörebilecekleri gerçek ve yakın bir tehlikenin bulunduğu, anılan makamların bu tehlikeyi önleyebilmek için makul ölçüler çerçevesinde kendilerinden beklenebilecek herhangi bir tedbiri almadıkları kanaatine varılmıştır.

78. Öte yandan somut olay, yaşama ilişkin etkili yargısal korumanın sağlanıp sağlanmadığı bakımından da değerlendirilmelidir. Olaya ilişkin dava, yaklaşık dokuz yıl sonra sonuçlandırılabilmiş ve söz konusu davada, yürütülen tehlikeli faaliyete ilişkin gerekli güvenlik tedbirlerinin alınmadığı ve başvuruçunun zihinsel engelli bir çocuk olduğu ile ebeveyninin tehlikeli alanda oynamasına izin vermesinin idarenin sorumluluğunu tamamen ortadan kaldırmayacağı gözetilmemiş ve başvuru, tedbirsiz davranışta bulunduğu gerekçe gösterilerek olayda tam kusurlu kabul edilmiştir.

79. Söz konusu davadaki bu kabulün yukarıda ifade edilen yaşamı koruma yükümlülüğüne ilişkin ilkeler ile açıkça bağdaşmamasının yanında yetkili mercilerin makul süratle hareket etmek adına olaya gösterdikleri tepkinin derecesinin de yeterli olmadığı görülmüştür. Şöyle ki söz konusu davanın ilerlemesine engel olan herhangi bir unsur ya da güçlük bulunmamaktadır. Ayrıca dava, bu derece uzun sürmesine sebebiyet verecek nitelikte bir karmaşıklığa da sahip değildir. Bu nedenle, söz konusu davada yürürlükteki yargı sisteminin daha sonra ortaya çıkabilecek benzer yaşama hakkı ihlallerinin önlenmesinde sahip olduğu önemli rolün zarar görmesine neden olabilecek şekilde makul süratle hareket edilmediği kanaatine varılmıştır.

80. Oysa bu konuda azami oranda hassasiyet gösterilmesi, kişilerin hukukun üstünlüğüne olan bağlılığını sürdürmesi ve adalete olan güvenin sarsılmaması açısından kritik bir öneme sahiptir.

81. Tüm açıklamalar ışığında söz konusu davanın yaşama yönelik gerçek bir tehlikeye karşı etkili yargısal koruma sağlama ilkesiyle açıkça bağdaşmadığı sonucuna varılmıştır.

82. Açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşama hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Adil Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvuruçular Sevim İçöz ve Hüseyin Kaçar'ın İddiaları ile Bakanlığın Görüşü

83. Başvuruçular, oğullarının yaralanmasıyla sonuçlanan ve davacısı oldukları olaya ilişkin tazminat davasının makul sürede tamamlanmadığını belirterek Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş ve manevi tazminata karar verilmesi talebinde bulunmuşlardır.

2. Değerlendirme

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

84. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir nedeni de bulunmadığı anlaşılan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

85. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin yargılamalar ile hukuk sisteminde yer alan mevzuat hükümleri gereğince "kamu hukuku" alanına dâhil olan ancak sonucu itibarıyla medeni haklar ve yükümlülükler üzerinde belirleyici olan uyuşmazlıkları konu alan davaların makul sürede tamamlanmadığı yönündeki iddialar daha önce bireysel başvuru konusu yapılmış ve Anayasa Mahkemesince makul sürede yargılanma hakkının adil yargılanma hakkının kapsamına dâhil olduğu kabul edilerek bir davadaki yargılama süresinin makul olup olmadığının tespitinde davanın karmaşıklığı, yargılamanın kaç dereceli olduğu, tarafların ve ilgili makamların yargılama sürecindeki tutumu ve başvurusunun davanın hızla sonuçlandırılmasındaki menfaatinin niteliği gibi hususların dikkate alınacağı belirtilmiştir (*Güher Ergun ve diğerleri*, B. No: 2012/13, 2/7/2013, §§ 34-64; *Selahattin Akyıl*, B. No: 2012/1198, 7/11/2013, §§ 54-60).

86. Anayasa Mahkemesinin benzer başvurularda verdiği kararları dikkate alınarak başvurunun değerlendirilmesi sonucunda başvuruya konu davanın -yaşama hakkına ilişkin değerlendirmelerde de ifade edildiği gibi- hukuki meselenin çözümündeki güçlük, maddi olayların karmaşıklığı, delillerin toplanmasında karşılaşılan engeller, taraf sayısı gibi kriterler dikkate alındığında karmaşık olmaktan çok uzak olduğu anlaşılmıştır. Başvurucuların tutum ve davranışları ile usule ilişkin haklarını kullanırken özensiz davranışlarıyla yargılamanın uzamasına önemli ölçüde sebep oldukları da söylenemez. Dolayısıyla somut başvuru açısından yaklaşık 9 yıllık yargılama süresinde makul olmayan bir gecikmenin olduğu sonucuna varılmıştır.

87. Açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

88. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvurusunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir..."

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

89. Başvurucu Gürkan Kaçar 50.000 TL, diğer başvurusular ise ayrı ayrı 25.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

90. Başvurucu Gürkan Kaçar'ın yaşama hakkının, diğer başvurusular Sevim İçöz ile Hüseyin Kaçar'ın ise makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

91. Yaşama hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için başvuru Gürkan Kaçar yönünden yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunduğundan kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Eskişehir 1. İdare Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

92. Makul sürede yargılanma hakkının ihlali tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvuru Sevim İçöz ve Hüseyin Kaçar'a müştereken net 9.600 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

93. Yaşama hakkına ilişkin etkili yargısal koruma yükümlülüğünün makul süratle hareket etme boyutunun da ihlaline karar verildiğinden başvuru Gürkan Kaçar'a yalnızca ihlal tespitiyle ve yeniden yargılama yapılmasıyla giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında net 25.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

94. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 206,60 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin başvuruca müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Başvuru Sevim İçöz ve Hüseyin Kaçar'ın yaşama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının *kişi bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Başvuru Sevim İçöz ve Hüseyin Kaçar'ın adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Başvuru Gürkan Kaçar'ın yaşama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Başvuru Sevim İçöz ve Hüseyin Kaçar'ın Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Başvuru Gürkan Kaçar'ın Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşama hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin başvuru Gürkan Kaçar'ın yaşama hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Eskişehir 1. İdare Mahkemesine GÖNDERİLMESİNE,

D. 1. Başvuru Gürkan Kaçar'a net 25.000 TL manevi tazminatın ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerinin REDDİNE,

2. Başvuru Sevim İçöz ve Hüseyin Kaçar'a net 9.600 TL manevi tazminatın müştereken ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerinin REDDİNE,

E. 206,10 TL harç ve 1.800 vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin BAŞVURUCULARA MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvuruca Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 13/9/2017 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Recai AKYEL

